

Svećenik - slavitelj Božjih otajstava

“Oče, koji poznaješ naša srca, udijeli ovomu svome sluzi da ti služi danju i noću te da neprestance umilostivljuje tvoje lice i prinosi darove tvoje svete Crkve”.
sv. Hipolit Rimski

Po sakramentu svetoga reda svećenik sudjeluje u Kristovu svećeničkom poslanju. Da bismo shvatili što to znači najprije pogledajmo kakav je to svećenik Krist i na koji je način vršio svoju svećeničku službu. Za vrijeme svoga javnoga života Isus si nikada nije pridao naslov svećenika (heb. *kohen*, grč. *hiereus*). Po rođenju nije pripadao svećeničkom Levijevom, nego Judinu plemenu. Svoju je službu obavio ponajprije navještajući blagu vijest na proročki način, kao prorok. Nigdje u NZ-u, osim u poslanici Hebrejima, nije izravno nazvan svećenikom. Ali, ipak, ako se pobliže ispitaju novozavjetni spisi vidjeti ćemo da je prva kršćanska kerigma (i kateheza) Kristovom djelovanju i smrti dala svećeničko tumačenje. U 1 Kor sv. Pavao tvrdi da je “Krist, naša Pasha, žrtvovan” (5,7), uspoređujući Kristovu smrt s pashalnom žrtvom. U istoj poslanici Pavao piše o euharistijskom zajedništvu, spomenu Kristove muke, smrti i uskrsnuća, u žrtvenoj perspektivi, uspoređujući je sa žrtvenim obredima SZ-a (10,14-42). U Rim 3,25 piše da je Bog Krista “izložio da krvlju svojom bude Pomirilište po vjeri”. Na taj način Pavao povezuje Krista sa svetim objektom SZ-tnog kulta, koji je imao veliku simboličku važnost u žrtvama SZ-a.

Ljubljeni Kristov učenik, Ivan piše da je Krist “(žrtva) pomirnica za grijehе naše” (1 Iv 2,2) te da je Bog “iskazao svoju ljubav prema nama predajući svoga Sina” kao žrtvu “pomirnicu za grijehе naše” (1 Iv 4,10). U 1 Pt navodi se da nismo otkupljeni srebrom i zlatom, nego “predragocjenom krvlju Krista, Jaganjca nevina i bez mane” (1,19). Sam Gospodin, za vrijeme posljednje večere, govori o svome tijelu kojeg predaje za nas te o “krvi novog i vječnog saveza” (Lk 22,19-20). Svi ovi izrazi promatraju Krista kao žrtvu žrtvovanu za otkupljenje ljudi, no ništa ne kažu o Kristovu svećeništvu.

Nova perspektiva otvara se u *Poslanici Efežanima*, u kojoj piše: “Krist vas je ljubio i sebe predao za nas kao prinos i žrtvu Bogu na ugodan miris” (5,2). Pisac Poslanice ističe da se je Krist predao za nas na način osobne žrtve. Ako se je Krist dragovoljno predao u smrt za nas, tj. žrtvovao se za nas, ne možemo li zaključiti da je on ujedno i svećenik koji sama sebe prinosi za žrtvu? Pisac poslanice Efežanima ne donosi izravan zaključak u ovom pogledu.

Izričitu tvrdnju da je Krist svećenik nalazimo u poslanici Hebrejima. Polazeći od levitskog svećeništva autor poslanice u Kristovu otkupiteljskom djelu otkriva novo poimanje žrtve i svećeništva. Kristovo svećeništvo ne može se uspoređivati sa SZ-nim, koje je uključivalo častan položaj povezan s političkom moći. Kristov hod vjere življene u poslušnosti i trpljenju sve do smrti, postaje jedini put pristupa u vječnu slavu: “Isusa vidimo zbog pretrpljene smrti slavom i čašću ovjenčana da milošću Božjom bude svakom na korist što je on smrt okusio” (2,9). Na mjesto SZ-tnih žrtava Isus uspostavlja novu, originalnu, osobnu žrtvu, žrtvu svoga života, sama sebe. Ta činjenica vodi autora poslanice da ustvrdi da je “Isus, Sin Božji” “veliki Veliki svećenik koji prodrije kroz nebеса” (4,14). Sam Bog je Krista učinio velikim svećenikom primivši njegovu žrtvu i to jednom zauvijek. Stoga je Isus milosrdni Veliki svećenik nad svom kućom Božjom (usp. 10,21) te “postavši savršen postade uzrokom spasenja svima koji ga slušaju (usp. 5,9). Isusova žrtva nije jedna među tolikim drugim žrtvama niti je on tek jedan od tolikih svećenika. On je jedini pravi svećenik. Njegovo svećeništvo je jedincato, novo, vrhovno, konačno, sveopće i vječno. Stoga je i njegovo posredništvo između Boga i ljudi jedincato i neponovljivo, a to je u biti srce institucije svećeništva kao takvoga (posredovati između Boga i ljudi). Izvan Kristova svećeništva više ne

postoji istinsko svećeništvo niti postoji istinska žrtva izvan njegove. Kada je riječ o svećeništvu naroda Božjega novoga saveza i posebnom svećeništvu izabranika unutar tog naroda, jasno je da se radi samo o sudjelovanju i predstavništvu, pod različitim vidom, jedincatog Kristova svećeništva.

Svećenik Novoga zavjeta sudjeluje u Kristovu svećeništvu, bolje je reći da mu je to sudjelovanje omogućeno, a istovremeno on predstavlja Onoga u čijem svećeništvu sudjeluje. “Bog, koji je jedini svet i posvetitelj, htio je uzeti ljude kao za svoje suradnike i pomoćnike da ponizno služe djelu posvećivanja. Zato Bog, posredstvom biskupa, posvećuje prezbitere da bi - postavši na poseban način dionicima Kristova svećeništva - u svetkovanju tajni nastupali kao službenici onoga koji u liturgiji za nas po svom Duhu trajno vrši svećeničku službu” (PO 5). Zajedništvo s Bogom, stožer čitavog kršćanskog života, dar je i plod sakramenata, a u isto je vrijeme zadaća i odgovornost koje sakramenti povjeravaju slobodi vjernika da bi to zajedništvo živjelo u odlukama, izborima, stavovima i djelovanju u svakodnevnom životu. U tom pogledu ‘milost’ koja kršćanski život čini ‘novim’ jest milost Isusa Krista umrlog i uskrsloga koji nastavlja izljevati svoga Duha i posvećivati po sakramentima. Na taj je način ‘novi zakon’, koji treba uređivati kršćanski život, po sakramentima upisan u ‘novo srce’, a zakon ljubavi prema Bogu i bližnjemu je odgovor i produženje Božje ljubavi prema čovjeku.

Svećenici nastavljaju djelo posvećenja koje je izvršio Krist Veliki Svećenik. To djelo oni vrše ponajprije slavljenjem svetih otajstava, tj. sakramenata ukoliko su Božja djela te ukoliko po njima imamo pristup Kristovu vazmenom otajstvu iz kojeg izvire svi sakramenti. Upravo na temelju rečenoga mogla je Otačka teologija ustvrditi: “Kad Petar krsti, Krist krsti” tj. kod slavljenja sakramenata u slavitelju je nazočan sam Krist Veliki Svećenik. Svećenici vrše djelo posvećenja jer krštenjem uvode ljude u narod Božji, jer sakramentom pokore pomiruju grešnike s Bogom i Crkvom, jer bolesničkim uljem pridižu i okrijepljuju bolesnike, a poglavito jer slavljenjem sv. mise sakramentalno obnavljaju i prinose samu Kristovu žrtvu “za mir i za spasenje svega svijeta”, kako to molimo u Trećoj euh. molitvi.

Svi su sakramenti, kao i drugi sakramentali i crkvene službe, tijesno povezani s Euharistijom i prema njoj su usmjereni. “Presveta Euharistija, ističe *Presbyterorum ordinis*, sadrži svekoliko duhovno dobro Crkve, to jest samoga Krista, naš Vazam i živi kruh. On po svom Tijelu, Duhom Svetim oživljenom i oživljujućem, daje ljudima život. Oni (tj. svećenici) su tako pozvani i potaknuti da zajedno s njim prikazuju sebe, svoje napore i sve stvorene stvari. Zbog toga se Euharistija pokazuje kao izvor i vrhunac cjelokupne evangelizacije: katekumeni se pomalo privode udioništvu na Euharistiji, a vjernici, već obilježeni svetim krstom i potvrdom, primanjem Euharistije posvema urastaju u Kristovo tijelo” (PO 5).

Svećenik, dok slavi sakramente, osobito Euharistiju, treba nastojati da samoga sebe prinese i prikaže Bogu, da poput Krista postane Božji ugodan miomiris. Istina je da sakramenti djeluje *ex opere operato*, kako kaže teologija, tj. snagom samoga otajstva tj. Božje snage koja je u njima. No, sakramenti nisu magijski čini i obredi. Drugim riječima, za njihovu punu učinkovitost potrebna je i ljudska suradnja, tj. čovjekov odgovor. To se najprije odnosi na onoga tko prima sakrament, ali se također odnosi i na samoga slavitelja, odnosno djelitelja sakramenta. To znači da će sakramentalni čini svetoga svećenika imati više odjeka i učinka u dušama ljudi, nego nekog nesvetog svećenika. Istu su misu slavili, primjerice, Padre Pio i njegov kakav subrat kapucin. No, na misi Padra Pija, koja je počimala u 5 ujutro i trajala po dva do dva i pol sata, crkva je uvijek bila prepuna, a ljudi su doživljavali stvarnu Kristovu nazočnost. Kod onog drugog, da je slavi ne znam u koje vrijeme i kako dugo, neće doći puno ljudi ili gotovo nitko.

Zbog svega rečenoga, Ivan Pavao II, u apostolskoj pobudnici *Pastores dabo vobis*, ističe važnost Euharistije, ali i drugih sakramenata za svećenički život, a time i za izgradnju svećeničkih kandidata. On navodi da je “potrebno da bogoslovi/sjemeništarci svakodnevno sudjeluju u Euharistiji, kako bi kasnije, u svojem svećeničkom životu, upili to svakodnevno

slavljenje kao pravilo. Nadalje, trebaju se odgajati tako da euharistijsko slavlje smatraju najbitnijim trenutkom u danu, te da u njemu djelatno sudjeluju, nikada se ne zadovoljavajući tek običajnom prisutnošću. Napokon, kandidati za svećeništvo trebaju se izgrađivati za nutarnje raspoloživosti koje promiče Euharistija: zahvalnost za dobročinstva primljena odozgo; stav predanja koji ih potiče na sjedinjenje osobnoga prinosa s Kristovim euharistijskim prinosom: ljubav koja se hrani sakramentom znak je jedinstva i uzajamnog dijeljenja; želja za razmatranjem i molitvom pred Kristom nazočnim u euharistijskim prilikama” (PDV 48).

Dalje Papa ističe da je za svećeničke kandidate jako važno da uvijek iznova otkrivaju ljepotu i radost sakramenta pomirenja. U kulturi u kojoj se gubi smisao za grijeh, velika je potreba i važnost da se buduće prezbitere odgoji za krepost pokore, a koja svoju puninu nalazi u sakramentu pomirenja. Papa nastavlja: “Oдавde izvire smisao askeze i nutarnje stege, duh žrtve i odricanja, prihvaćanja patnje i križa”. Ove elemente duhovnog života danas je i za svećeničke kandidate teže prihvatiti zbog kulture u kojoj žive i kojoj su izloženi. Stoga, nastavlja Papa dalje, svećenik se mora suprostaviti današnjoj sekulariziranoj kulturi koja je ispunjena uživanjem, požudom za imetkom i hedonizmom koji se širi; “on se mora izgraditi prema smislu križa koji je srž vazmenog otajstva. Zahvaljujući tom poistovjećivanju s raspetim Kristom, svijet može ponovno naći vrijednost skromnosti, trpljenja pa i mučeništva, unutar sadašnje kulture koja je utopljena u sekularizam, pohlepu i hedonizam” (PDV 48).